

Інституційне забезпечення розвитку сільських територій

Славкова О.П., д.е.н., доцент

Сумський національний аграрний університет

Процеси формування, становлення і взаємодії державних інститутів та населення сільських територій вимагають ґрунтовного теоретичного забезпечення, оскільки останнім часом все частішими є прецеденти, які виходять за межі традиційних соціальних процесів, та не можуть бути достатньо поясненими і вивченими на основі класичних понять і принципів, чим зумовлюється потреба розширення і оновлення понятійного апарату та вдосконалення методики його застосування.

Сьогодні очевидно є необхідність проведення інституціональних перетворень, які стимулюватимуть господарюючі суб'єкти до діяльності в інтересах суспільства. В контексті сільського розвитку важливим є інституціоналізація сільських територій, яка може розглядати як особливий ресурс для забезпечення соціальних, економічних та екологічних благ.

Інституції як правовий інструмент спрямовують діяльність господарюючих суб'єктів у визначене русло, зменшуючи невизначеність та сприяючи тому, що економічне середовище стає прогнозованим. Більш того, інституції виступають у вигляді обмеження для економічних агентів, забезпечують відповідні механізми контролю та захисту. Механізми контролю, в свою чергу, передбачають сукупність засобів, за допомогою яких можна визначити дотримання або порушення правил, а також застосувати стимулюючі чи дестимулюючі санкції.

В той же час інститути є скоріше організованою динамікою, яка дозволяє спрямовувати суспільну активність в належному напрямку. Вони представляють функціонально-організаційну форму колективної діяльності, що суспільно визнається через реалізацію системних функцій економіки[1,2].

Для сталого розвитку сільських територій визначальне значення мають економічні, соціальні та екологічні інститути. Виходячи з цього, *інституціоналізація сталого розвитку сільських територій* – це процес систематизованої організації взаємодії між економічними агентами в соціальній, економічній та екологічній сферах, а також створення критеріїв таких відносин та закріплення їх в нормативному порядку за допомогою формування та впровадження у практику відповідних інституцій у вигляді системи нормативно-правових актів, що в сукупності створюють інституціональне середовище. Інституційне забезпечення сталого сільського розвитку передбачає організацію контролю за виконанням нормативно-правових актів з боку певних державних інститутів-регуляторів з метою максимального задоволення економічних інтересів господарюючих суб'єктів при збереженні балансу інтересів між державою та підприємствами [3,4].

Наріжним каменем інституціоналізації сталого сільського розвитку є існування цілого ряду правил, які забезпечують адекватне формування інституційного середовища. Особливої уваги заслуговує дослідження їх класифікації, виявлення загальних властивих їм рис. Перш за все, виділяють формальні і неформальні правила.

Інституціональне забезпечення сталого розвитку сільських територій це процес забезпечення єдності інституцій, які передбачають одночасне застосування державних, фінансових, економічних, правових заходів, правил, норм та рішень, що розробляються та спрямовуються адміністративними інститутами на регулювання питань, пов'язаних з розвитком сільських територій.

Сьогодні значення ефективного інституціонального розвитку сільських територій важко переоцінити, оскільки за наявності адекватних умов для взаємодії між економічними агентами будь-якому господарюючому суб'єкту вигідно дотримуватися певних норм та правил, оскільки вони полегшують його взаємодію з іншими економічними агентами та сприяють реалізації економічних інтересів. Практикою доведено, що нормальний розвиток будь-

якого сектору економіки триває доти, доки структура його інститутів забезпечує синергетичний ефект від діяльності усіх економічних агентів. Сьогодні лише синхронність та системність дій усіх інститутів сільського розвитку може забезпечити розвиток сільських територій

Питання інституціонального розвитку сільських територій є особливо актуальним останнім часом, особливо через зниження ефективності сільського господарства. Подолання кризи в цій сфері можна забезпечити завдяки систематичному вдосконаленню управлінської ролі державних інститутів (інститутів адміністративного регулювання) та інституцій для формування відповідної соціальної, екологічної та економічної політики. Державні інститути через інституціональну (регуляторну) політику сталого розвитку сільських територій можуть забезпечити підвищення якості життя сільського населення.

В сучасних умовах є очевидною необхідність інституціоналізації економічних відносин в різних галузях національного господарства, особливо в напрямку розвитку сільських територій. Економічна система України досить динамічно змінюється, проте інституціональні перетворення не враховують повною мірою економічні інтереси суспільства. Система державного управління розвитком сільських територій структурована за сукупністю відповідних інститутів, та є цілісною дієвою системою, в якій інституціональна політика проводиться на основі інститутів. Проте система інституційного забезпечення залишається недосконалою і потребує певного коригування.

1. Аузан А.А. Інституціональна економіка: нова інституційна економічна теорія: підручник / А.А. Аузан. – М.: ИНФРА-М. – 2005. – 416 с.
2. Серл Дж. Що таке інститут? / Дж. Серл // Питання економіки. – 2007. – № 8. – С. 5-27.
3. Основи економічної теорії : підручник / А. А. Чухно, П. С. Єщенко, Г. Н. Климко [та ін.] ; за ред. А. А. Чухна. – К. : Вища шк., 2001. – 606 с.
4. Юрьев В. М. Процеси інституціоналізації як чинник стійкого розвитку економіки: методологічний аспект / В. М. Юрьев, Д. В. Мешков // Вісник ТГУ. – 2008. – Вип. 6 (62). – С. 119-123.